

Kvóty v politice jako cesta zrovnoprávnění žen a mužů?

1. Obsah a struktura práce

Bakalářská práce Markéty Mottlové se věnuje problematice zavádění, ospravedlnění a fungování kvót pro zastoupení žen v politických stranách a politických institucích, a to v obecné rovině, avšak s častými odkazy na situace v jednotlivých zemích, a se zvláštním přihlédnutím k fungování kvót ve vybraných afrických státech (Jihoafrická republika, Rwanda, Uganda).

Autorka přitom jednotlivé aspekty zvolené problematiky uchopuje ve velmi vhodném pořadí (ospravedlnění - teoretická diskuze, podoby zavádění, podmínky fungování na příkladu afrických zemí) tak, že čtenáři nabízí velmi komplexní a přitom důkladný pohled na téma, které bývá často, i v odborných kruzích, redukováno na problémy jeho praktického zavádění a na otázku měřitelnosti jeho účinnosti.

Osnova práce sleduje logickou osu výkladu naznačenou výše, a začíná tedy od stručného shrnutí argumentací pro a proti zavedení kvót ve veřejném diskursu. Pokračuje k hlubšímu výkladu teoretických pozic, v jejichž světle jsou kvóty žádoucím nástrojem pro dosažení skutečné politické rovnosti žen a mužů, a v druhé sekci práce pak přechází k otázkám zavádění kvót v konkrétních politických systémech. Uvádí jejich typologii, a institucionální podmínky účinnosti. Poté přibližuje případ zavádění kvót v Jihoafrické republice jako příklad úspěchu kvót v dosahování politické rovnosti žen a mužů. Je potřeba ocenit, že v této případové studii autorka v hodnocení fungování kvót používá kritéria plynoucí z první i druhé části práce (teoretického ospravedlnění - např. nastolení nové politické agendy, i podmínek fungování - např. druh stranického systému a poměry sil mezi občanskými hnutími a politickými stranami).

2. Hodnocení formální stránky práce

Práce je velmi dobře a logicky strukturovaná, gramaticky i stylisticky coby bakalářská práce nadstandardní a také založena na důkladné četbě relevantní literatury, která je odpovídajícím způsobem zpracovaná v poměrně rozsáhlé a převážně cizojazyčné bibliografii.

Práci lze nicméně po formální stránce vytknout dva nedostatky: za první, rozsah jednotlivých (3) částí je nevyvážený, přičemž druhá část je pojednána neúměrně stručně. Bylo by tak ke zvážení zrušit trojitě členění práce a sloučit druhou a třetí část, samozřejmě po jejich silnějším logickém propojení. Alternativou by bylo rozpracování druhé části.

Druhým nedostatkem osnovy práce jsou málo napovídající názvy kapitol a podkapitol. Osnova, jakož i názvy jejich bodů a pod-bodů mají za úkol čtenáři stručně napovědět, co se autor v dané části snaží sdělit. V krásné literatuře mohou mít samozřejmě přednostně jiné funkce, v akademické práci tak kodifikované, jakou je bakalářská práce, by však měly co nejlépe shrnovat obsah částí, a zároveň navzájem působit koherentně.

Již v části 1.1 by tak bylo dobré nazvat pod-části výstižněji (např. 1.1.1: Kvóty jako porušení práv voličů a rovnosti příležitostí, 1.1.2: Kvóty jako nástroj prosazování zájmů žen, 1.1.3: Elitářská povaha voleb jako překážka účinnosti kvót). Poslední podkapitola první části (1.5) pak svým názvem působí vůči ostatním nesourodě. Názvy předchozích kapitol jsou názvy přístupů, které ospravedlňují zavedení kvót, zatímco název poslední, „Kulturní vzorce“ mlhavě naznačuje, že autorka pravděpodobně upozorní na jakousi spojitost mezi sociálně a kulturně reprodukovánými pravidly a znevýhodněním žen. V zájmu koherence by se však část měla spíše nazývat „Soukromé je politické“ nebo „Spravedlnost uvnitř rodiny je spravedlnost politická“, „Prostoupenost soukromé a veřejné sféry“, nebo naopak názvem negativním, „Kulturní vzorce v rodině jako překážka politické rovnosti“ apod.

3. Hodnocení obsahové stránky práce

Práce je bohatá na dobře vysvětlené teoretické pozice v rámci debaty o zavádění kvót pro zastoupení žen v politickém životě. Autorce se daří velmi výstižně shrnout jednotlivé argumenty teoretických pozic a vést přesvědčivý dialog s argumenty odpůrců kvót, které přitom reprodukuje bez karikatury či zjednodušení. Vyvrací tak častý argument, že ženy se samy málo zajímají o politiku, poukazuje na vliv rozdělení rolí v rodině na možnosti žen aktivně vstupovat do politického života (zajímavý poukaz na diskriminaci žen již aktivních v politickém životě vzhledem k tomu, že rozhodování se často odehrává na neformálních setkáních, které se konají nad rámec oficiálních setkání a ženy se jich kvůli rodinným povinnostem často neúčastní), a dále ukazuje na omezení konceptu univerzálního občanství, které je základem mnoha liberálních a republikánských doktrín.

Teoretické části by však na důkladnosti přidalo, kdyby autorka explicitně formulovala vztahy mezi jednotlivými teoretickými perspektivami, které rozebírá (politika přítomnosti, deskriptivní reprezentace a diferencované občanství). Čtenáři totiž neunikne, že se tyto pozice v mnohém (ve stěžejním požadavku zahrnutí na základě relevantní diference) překrývají, že se shodují i v navrhovaných modelech řešení stávající nerovnosti v politickém zastoupení žen, a chybí mu proto formulace odlišností mezi těmito přístupy.

Na některém místě práce, v úvodu nebo ve shrnutí běžných argumentů v části 1.1 by také čtenář čekal alespoň stručný komentář k dosavadním snahám o zavedení kvót v ČR.

4. Celkové hodnocení

Práce se zabývá důležitým a často příliš zjednodušovaným tématem, je postavena na důkladné znalosti teoretických pozic a může tedy být dobrým vstupním přehledem o problematice. Nároky bakalářské práce plní nadstandardně a navrhuji ji proto hodnotit jako **výbornou**.